

e-ISSN: 2630-6417

International Journal of Social,
Humanities and Administrative
Sciences (JOSHAS JOURNAL)

Vol: 8 Issue: 58
Year: 2022 November
Pp: 1708-1716

Arrival
19 October 2022
Published
30 November 2022

Article ID
66468
Article Serial Number
21

DOI NUMBER
<http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.66468>

How to Cite This Article
Engin, S. (2022). "Nimby;
Sendrom Mu, Çevre Hareketi
Mi?", Journal of Social,
Humanities and Administrative
Sciences, 8(58):1708-1716

International Journal of Social, Humanities
and Administrative Sciences is licensed
under a Creative Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International License.
This journal is an open access, peer-
reviewed international journal.

Nimby; Sendrom Mu, Çevre Hareketi Mi?

Nimby; Syndrome or Environmental Movement?

Selin Engin

Öğr Gör. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Rektörlük, Adıyaman, Türkiye

ÖZET

NIMBY (Not In My Backyard-Arka Bahçemde Olmasın) terimi, sosyal bilimciler tarafından 1980'lerin başından beri, yerel halkın kentsel alanlarda risk oluşturan kamu tesislerinin inşasına karşı direnişini tanımlamak için kullanılmaktadır. NIMBY kavramı içerisinde hizmet ya da tesisin faydalı olacağı kabul edilmekte ancak yaşanan muhitten uzak bir mesafede olması şartı koşulmaktadır. Nitel yöntemin kullanıldığı bu çalışma, NIMBY davranışının, "NIMBY bir sendrom mudur yoksa çevresel bir hareket midir?" sorusundan yola çıkarak kavramsal, tarihsel ve örnek olaylar çerçevesinde bir incelemesini ele almaktadır. Bazı durumlarda çevreci bir kimlik taşıması da NIMBY hareketinin çok daha geniş kapsamda problemleri dile getirdiği ve yereldeki basit karşı çıkış hareketlerinin esasen çevresel hareketlerin de başlangıcı olduğu çalışmanın bulguları arasındadır.

Anahtar Kelimeler: NIMBY, Çevre Hareketi, Yerel Protesto

ABSTRACT

The term NIMBY (Not In My Backyard) has been used by social scientists since the early 1980s to describe local people's resistance to the construction of public facilities that pose a risk in urban areas. Within the concept of NIMBY, it is accepted that the service or facility will be beneficial, but it is stipulated that it is at a distance from the living environment. Using the qualitative method, this study examines the question of NIMBY behavior, "Is NIMBY a syndrome or an environmental movement?" Based on the question, it deals with an analysis within the framework of conceptual, historical and case studies. In some cases, it is among the findings of the study that the NIMBY movement, even though it does not have an environmentalist identity, expresses problems in a much wider scope and that simple local protest movements are essentially the beginning of environmental movements.

Keywords: NIMBY, Environmental Movement, Local Protest

1. GİRİŞ

İnsanoğlu bulunduğu çevre ile sürekli etkileşim halindedir. İçerisinde yaşadıkları fiziksel çevrenin özellikleri, sosyal ve ekonomik hayatın kendi dinamikleri ayrıca günümüzde dahi süregelen toplumların birbirlerine üstün gelme çabaları mevcut bilgilerin, tekniklerin ve teknolojilerin geçmişten günümüze sürekli olarak yenilenmesini ve ilerlemesini zorunlu kılmıştır. İnsanoğlu bu faaliyetleri gerçekleştirirken de bulundukları doğadan elde ettikleri hammadde ve kaynakları kullanmış, karşılığında ise doğayı tahrip etmeye başlamıştır.

1765 yılında James Watt'ın buharlı makineyi bulmasıyla hızlanan sanayi devriminin (Yılmaz ve Koyuncu, 2020:) çevresel etkileri, 1870 yılında büyük işletmelerin ortaya çıkması ile (Cavlı, 2009: 4) daha da artarak devam etmiştir. 1960'lı yıllarda doğal kaynakların sorumsuzca kullanımının çevre sorunlarının artmasına olan etkileri üzerinde durulmadığı, doğal kaynakların kendilerini yenileyebildiğine inanıldığı anlayışının hakim olduğu anlaşılmakta ve Arthur Burns'un ortaya koyduğu gibi milli gelir hesabı içerisinde çevreye ilişkin amortismanların yer almamasıyla da desteklenmektedir. 1980'li yıllarda ortaya çıkan esnek üretim sistemi ve bilgi toplumu kavramı etrafında sanayi devriminin etkileri günümüze kadar gelmiş ve sanayileşme, aşırı nüfus ve hızlı kentleşme, çevre sorunlarının katlanarak artmasına neden olarak tüm toplumların ortak problemi olmaya başlamıştır (Karabıçak ve Armağan, 2004: 204).

Çevresel sorunların uluslararası bir düzeye ulaşması ve zaman içerisinde yerelden başlayarak dünya geneline yayılan ve ülkeler arasında çevresel kirlenmeye karşı iş birliklerinin kurulmasına varan süreç içerisinde çevreye olan ilgi de artmıştır. Çevre kavramı; kültürel, ekonomik, askeri ve sosyal değerlerin birbirleriyle olan etkileşimlerinin bir bütünü olarak tanımlanmaya başlamıştır (Özkan, 2022: 45). Değişen algılar çerçevesinde toplumda çevresel sorunlara olan farkındalık artmış, insanların yaşadıkları çevreyle ilgili yapılacak çalışmaların içeriğine karşı çeşitli korku, şüphe ve endişeler geliştirmesine sebep olmuş ve "sendrom" olarak nitelendirilen, ağırlıklı olarak önyargıyla güdülenen reddediş veya benzeri davranışlara sebebiyet vermiştir. Bu durum çoğu zaman piyasanın gelişmesini sınırlayıcı bir karşı harekete dönüşmüştür (Karabıçak ve Armağan, 2004: 204).

Bu çalışma, NIMBY davranışının, "NIMBY bir sendrom mudur yoksa çevresel bir hareket midir?" sorusundan yola çıkarak kavramsal, tarihsel ve örnek olaylar çerçevesinde bir incelemesini ele almaktadır.

2. NIMBY SENDROMU KAVRAMI VE KISA TARİHÇESİ

Arka Bahçemde Olmasın-Not in My Backyard” (NIMBY) sendromu, yerel halkın ve yetkililerin, kendi bölgeleri içerisinde yapılması planlanan ve gereklilik arz eden tesis ya da yatırımları, bulundukları çevreye zarar veya çeşitli başka olumsuz etkiler getireceğine dair inanışları sebebiyle reddetmeye yönelik ısrarcı eğilimlerini ifade etmektedir. (Buffoli vd, 2016: e11256-1).

1977-1989 yılları arasında New York valiliği yapmış olan Edward I. Koch makamından ayılmadan beş gün önce şöyle bir uyarıyı dile getirmiştir (Dear, 1992: 288):

“Kendi topluluklarına ya da yakınlarına yerleştirilmesi planlanan ve popüler olmayan projeleri engellemek için bölge sakinleri ve siyasi liderler büyük bir gayretle savaşılmaktadır. Hapishanelere, uyuşturucu bağımlıları ve eski suçlular için gerekli olan rehabilitasyon merkezlerine, yetimhanelere, otoyol ve çevre temizlik kamyonları için gerekli olan garajlara, evsiz barınaklarına ve çöp yakma tesislerine yer bulunması her zaman zor olmuştur. Ama NIMBY (Arka bahçemde olmasın) sendromu, şehrin düzgün çalışabilmesi için hayati önem taşıyan tüm tesislerin yerleşimini ya da inşasını neredeyse imkânsız hale getirmektedir.

Eğer yönetici ve kanun yapıcılar korku ve şüpheye yenik düşerlerse, bizler yeni bir feodalizme doğru girebileceğiz. Şu anda tüm dünyada engeller kalkarken, kendimizi NIMBY duvarlarıyla korunan feodal derebeyliklerinin hayali emniyetine doğru gerilerken bulacağız.”

NIMBY kavramının arkasında endüstri toplumunun meydana getirdiği çevresel sorunlar yattığı söylenebilir. Asit yağmurları, toksik atıklar, nükleer güç, kaynak azlığı gibi sorunlar toplumun çevre konusundaki duyarlılığını arttırmıştır. İnsan eliyle gerçekleşen çevresel yıkıma örnek olacak birçok olayda bu konudaki hassasiyetlerin derinleşmesinde büyük rol oynamıştır. Torrey Canyon petrol tankeri kazası (1967) yaklaşık milyonlarca ton petrolün İngiliz kanalına dökülmesiyle sonuçlanmıştır. İskandinav ülkeleri ve Almanya’da yağın asit yağmurları, orman ölümleri ve tatlı su kaynaklarının zehirlenmesine sebep olmuştur. İsviçre’de bulunan Ren nehrine sızan toksik atıklar (1969) toplu balık ölümlerine yol açmış, aynı yıl Amerika’da bulunan Santa Barbara petrol kuyusu kazası sonucu büyük çaplı bir petrol sızıntısı gerçekleşmiştir. Three Miles Adasında bulunan nükleer santralde meydana gelen kaza (1973) ve benzer olaylar, toplum üzerinde çevresel kaygıları hızla arttırmaya yönelik etkiler bırakmıştır (Wexler, 1996).

Toplumsal farkındalık ve çevresel kaygıların artışı, çevresel yıkımın topluma getireceği zararlarla alakalı yapılan yayımlarla da desteklenmiştir. 1962 yılında Rachel Carson tarafından yazılan DDT’nin insan sağlığına ve çevreye olan etkilerinin bahsedildiği “*Sessiz İlkbahar (Silent Spring)*”, Roma Kulübü tarafından 1972 yılında detaylı olarak çevresel sorunlara dikkat çekilen ve kontrolsüzce büyümenin ne tür çevresel sorunlara sebep olacağıyla alakalı “*Büyümenin Sınırları (The Limits to Growth)*” Raporu, yine aynı yılda Ekolojist dergisinin “*Yaşamda kalmak için Plan (Blueprint for Survival)*” raporu, Barry Commoner ve Paul Erlich gibi yazarların eserleri toplumsal farkındalığa büyük etkileri olan yayınlardır (Yaylacı, 2012).

NIMBY kavramının, giderek küreselleşen materyalist endüstri toplumunda yaşayan ve çevresel sorunlarla alakalı bir farkındalığı olan bireylerin üzerine yüklenen endişe ve korkuların ekseninde ortaya çıktığı söylenebilir. Genel kabul, kavramın ilk kez Amerika Birleşik Devletleri’nde, Emilie Travel Livezey tarafından 1980 yılında “*The Christian Science Monitor (Hristiyan Bilim Gözlemi)*” dergisinde yayınlanan ve ana konusu tehlikeli atıklar olan bir makalenin içinde kullanıldığıdır (Cotton, 2017). Ancak kavram esas popülerliğini İngiltere’de 1980’li yılların sonlarına doğru kazanmıştır ve kavramın yaygın olarak kullanılmaya başlamasının arkasında belirli bir olaylar zinciri yatmaktadır.

1970’lerin ikinci bölümünde Birleşik Krallık Atom Enerjisi Kurumu (UKAEA) tarafından yüksek seviyeli atıkların depolanması amacıyla bir nükleer atık deposunun yapılması için ilk sondaj testleri gerçekleştirilmeye başlanmış ancak bu girişimler Mulwacher ve Cheviot bölgesinde yaşayan yerel halk tarafından büyük bir tepki ile karşılanmıştır. 1981 yılı Aralık ayında Hükümet, önceliklerinde bir değişiklik yaptığını duyurmuş ve orta düzeydeki atıkların depolanması için olası bölgelerin tespit edileceğini bildirmiştir. Bu tespitin, Çevre Bakanlığı mevzuatına bağlı olarak hareket eden ve nükleer atık konusunda çalışan diğer organizasyonlar tarafından desteklenen NIREX isimli ortak bir program çerçevesinde yapılması planlanmıştır. Ancak bu programın varlığı halkın daha fazla tepkisini çekmiş ve Billingham bölgesinden başlayarak Teeside, Bedfordshire hatta Killinghome, Fullbeck ve Bradwell’e kadar uzanan bir alanda halkın yoğun bir karşı çıkışıyla sonuçlanmıştır. Yerel halkın, nükleer atıkların nereye konumlandırılacağı konusunda göstermiş olduğu tepki, Atom Enerjisi Kurumu’nun nükleer tesislerle alakalı yapacağı diğer yatırımlara sıçramış ve Doğu Lothian’daki Torness bölgesinde yapılması planlanan Gelişmiş Gaz Soğutmalı Reaktörün inşasının gerçekleşmemesi için çok yoğun bir direniş başlamıştır. Direniş bu kadarla kalmamış, ileriki dönemlerde reaktör inşası için potansiyel yerler olarak düşünülen Northumberland’de bulunan Druridge limanında, Cornwall’de bulunan

Luxulyan'da ve Sizewell'de de halkın giderek artan tepkisi görülmeye başlanmıştır. Tüm bu yaşananların üstüne, Parlamento'da bulunan Avam Kamarası tarafından belirlenen Seçilmiş Çevre Komitesi, nükleer atıkların bertaraf edilmesi ile alakalı politikalarla ilgili bir rapor yayınlama kararı almıştır. Raporun hazırlanması esnasında nükleer enerji endüstrisi, akademisyenler ve çevre mücadelesi veren grupların ortaya koyduğu kanıtlara ve bilgilere başvurulmuştur. Komitenin ortaya koyduğu final raporu, NIMBY kavramının tüm toplumun söylemlerine yerleşmesini sağlayan en büyük belge olmuştur (Welsh, 1993: 16-18).

NIMBY kısaltması özellikle medyanın da etkisi ile hızla toplum hafızasına yerleşecek konuma gelmiştir. Ancak esas popülerliğini Margaret Thatcher'ın muhafazakâr hükümeti esnasında Çevre Bakanlığı görevini yürütmekte olan Nicholas Ridley'in kavramı baskın şekilde kullanmasına borçludur. Ridley, NIMBY kavramına sıkça başvurarak, taşrada bulunan orta sınıf halkı hem nükleer enerji, hem de toplu konut planlarına karşı gösterdikleri direnç için suçlamıştır. Yerel halkın kendi bencilce çıkarlarını toplumun genel çıkarlarının önünde tuttuklarını, bunu yaparken de yine bencilce ve mesnetsiz sebepler sunduklarını ileri sürmüş ve bu durumu “Çiğ Nimbizm” olarak nitelemiştir. Ancak üst yönetimden gelen bu suçlamalara rağmen halk iradesi ve direnci devam etmiş, 1987 genel seçimlerinin hemen öncesinde NIREX programı iptal edilmiştir. Atıkların depolanması için yeni bölge arayışı da sona ererek, Sellafield and Dounreay bölgesinde zaten mevcutta kullanılan tesislerde depolama işlemleri devam etmiştir (Cotton, 2017).

NIMBY, en basit haliyle kendi bölgelerini korumaya çalışan yerel halkın göstermiş olduğu bir karşı duruş hareketidir. Başka bir deyişle NIMBY, kendi muhitlerinde hoş karşılanmayan ve istenmeyen bir gelişimle karşılaşan toplumsal grupların bu duruma karşı göstermiş oldukları korumacı ve muhalif tavırlara verilen addır. Bu tip gruplar kamu hizmeti amaçlı tesisleri, tehlikeli atık tesislerini, katı atık depolama alanlarını, düşük gelir grubuna yönelik yapılan konutları, havaalanlarını, nükleer santral gibi enerji üretim tesislerini ve geniş bir yelpazede hizmet veren birçok tesis ve hizmetin kendi bölgelerinde yer almalarına karşı durmaktadır (Pol vd, 2006: 43).

NIMBY sendromunun kendi içerisinde yoğun bir endişeyi taşıdığı aşikârdır ancak reel olan başka bir durumun da ortaya konulması gerekmektedir. Günümüzün küreselleşen koşulları kaynakların giderek azaldığı, nüfusun arttığı ve ağırlıklı olarak kentlerde ikamet ettiği, buna bağlı olarak da kent içi sorunların (yaşama alanı, hava kirliliği, gürültü, çevresel atıklar vb.) hızla çoğaldığı, sanayi ve teknolojinin sürekli ilerlemesi ve hayatın her alanının enerjiye bağımlı olması sonucunda enerji kaynaklarının yetmediği ve çeşitlendirilmesi gereken bir ortamı oluşturmuştur.

İşte bu durum, NIMBY sendromu içerisinde bir paradoksun oluşmasına sebep olmaktadır. Yerel halk “çevresel tehlike arz eden” veya “sosyal kabul sorunu” yaratacağına inanarak reddettiği tesislerin aslında gayet önemli ve birçok açıdan faydalı olduğu konusunda hem fikirdir. Her ne kadar bu reddedişin temeli birçok karışık etmenin bir araya toplanmasıyla oluşsa da, herkesin bulunduğu ortak nokta; tesisin/hizmetin kendi muhitlerine olan fiziksel uzaklığının ne kadar olduğu sorusudur. Yani, yerel halk söz edilen tesislerin/hizmetlerin aslında gerekli olduğunu kabul etmekte ancak kendi muhitlerinde istememektedir (Steelman ve Carmin, 1998: 486). İşte “arka bahçemde olmasın” deyişi de buradan gelmektedir.

NIMBY duyarlılığı ve bu duyarlılığın getirmiş olduğu önyargılarla bezeli reddediş hareketi genel olarak iki sonuca yol açmaktadır. Gelişmiş ülkelerde ağırlıklı olarak gerçekleşen ilk sonuç; yerel halkın direnişi sonucunda o muhit içerisinde yapılması planlanan birçok kamu hizmetinin ve tesisin yapılamaması, yapılmış olanlarında baskılar sonucunda kapatılmasıdır. Yerel halk katı tutumu sonucunda ya o hizmeti almamakta ya da ihtiyacı olan hizmeti almak için aşırı uzun mesafelere gitmeyi göze almaktadır. İkinci ve daha olumlu sayılabilecek sonuç ise; hizmet sağlayıcı ve planlayıcılarının gördükleri direniş karşısında yapılması düşünülen projeleri daha kabul edilebilir hale getirme çabasına girmeleri ve projelerin halkın isteği ekseninde iyileştirilmesidir (Dear, 1992).

NIMBY, yapılması planlanan yatırımlar önünde duran çok boyutlu bir sorundur. Özellikle yatırımın mahiyeti ve olası olumsuz etkilerinin kişiler üzerinde yarattığı risk algısı arttıkça, bu davranış biçiminin düzeyi de artmaktadır. Elbette insanların; sosyo-demografik özelliklerinin, beklentilerinin, bilgilerinin ve kültürel düzeylerinin, yapılan yatırımın varlığının doğurabileceği risk düzeyini derecelendirme hususundaki algılarını ve NIMBY düzeyini değiştirebileceği de dikkate alınmalıdır (Palabıyık vd, 2010).

3. FARKLI KONSEPTLER, FAKTÖRLER VE ÖRNEK OLAYLAR

NIMBY sendromunun oluşmasında kültürel, psikolojik, sosyolojik vb. birbirleriyle ilintili birçok neden bulunmakta, toplumun kendine ait özelliklerine bağlı olarak da gösterdikleri tepkiler değişimlere uğrayabilmektedir. Bu değişimler NIMBY sendromu ve buna bağlı olarak gelişen direnç hareketinin de çeşitli isimler altında farklılaşmasıyla sonuçlanmaktadır. Ancak çevresel bir anlam taşımadıklarından dolayı daha genele hitap eden kavramlara değinilecektir.

NIMBY kavramı içerisinde hizmet ya da tesisin faydalı olacağı kabul edilmekte ancak yaşanan muhitten uzak bir mesafede olması şartı koşulmaktadır. Buradaki direnişin aslında ana konusu “mesafe”dir. Yaklaşımlardan LULU (Locally Unwanted Land Uses- Yerel Olarak İstenmeyen Alan Kullanımı) literatür içerisinde NIMBY ile en çok karıştırılan kavramlardan bir tanesidir. LULU kavramı, NIMBY’nin mesafe kavramını önemsemez. Bu kavramda baskın algı, yapılacak olan tesisin spesifik olarak kullanımının yerel halka getireceği zararlı etkilerdir. Hatta bazı çalışmalar LULU’yu bir kavram olarak değil, NIMBY sendromunun tutucu, hiçbir bilimsel veriye dayanmadan ve tamamen duygusal bir tepkiyle hedef alarak reddettiği mekân ve oluşumlar olarak da tanımlamaktadır (Wexler, 1996). LULU kavramı içerisine giren örnekler tıpkı NIMBY gibi yerleşik olma (atık tesisi, havaalanı, enerji üretimi amaçlı yapılaşma, hapishane vb.) özelliği taşımaktadır.

NIMBY’nin bir üst versiyonu olan NIMNBY (Not In My Neighbour’s Backyard- Komşunun Arka Bahçesinde Olmasın) yerel halkın hem kendi bölgelerine yakın yerde, hem de komşu mahal içerisinde yapılacak bir girişimi de arzu etmemelerine verilen isimdir. Konseptlerin alan ve yapı tanımları giderek büyümektedir. NIABY (Not In Anyone’s Backyard- Kimsenin Arka Bahçesinde Olmasın) sendromu mesafeden bağımsız olarak, yapılması planlanan ve yerel halka zararlı olabilecek muhtemel bir tesisin hiçbir yere yapılmamasını savunmakta, NIABY’nin daha radikal versiyonu olan BANANA (Building Anything At All Near Anyone- Kimsenin Yakınında Hiç Bir Şey Yapılmasını) herhangi bir yerde yapılacak herhangi yeni bir girişimin (Gökdelenler, alışveriş merkezleri, stadyum vb.) varlığını kabul etmemekte en uç nokta olan CAVE (Citizens Against Virtually Everything-Vatandaşlar Neredeyse Her Şeye Karşı) ve NOPE (Not On Planet Earth- Dünya Gezegeninde Olmasın) en basit köprü, ulaşım hattı ve benzer her şeye karşı çıkışı tanımlamaktadır. Tüm bu olumsuz mana taşıyan tanımların aksine YIMBY (Yes In To My Backyard- Arka Bahçeme Evet/ Arka Bahçemde Olur) ya da diğer bir deyişle WIMBY (Welcome To My Backyard- Arka Bahçeme Hoş geldiniz) kavramları da ilgili tesis ya da hizmetin kabul edildiği hatta davet edildiği durumları tanımlamakta kullanılmaktadır (Schively, 2007: 255; Tarditti, 2006: 3).

Elbette toplumda NIMBY sendromunu ve buna bağlı olarak gelişen reddediş hareketini tetikleyen veya farklı konseptlere doğru yönlendiren çeşitli etmenlerin olduğu açıktır. Birçok çalışma içerisinde yapılan tanımlamalar, kavramı belirli açılardan inceleyerek bazen aynı, bazense daha farklı sebeplerin tetikleyici rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu tetikleyiciler ve diğer sendrom türlerini oluşturan faktörler Tablo 1’de verilmiştir.

NIMBY sendromuna bağlı protestoların yapılacak çoğu yatırımın, hizmetin ve tesisin önünde bir engel olduğu daha önce belirtilmiştir. Hatta Popper (1985) kavramın daha yeni popüler olduğu zamanlarda NIMBY için “NIMBY sendromu şu anda gerçekten uluslararası bir olgudur” yorumunu getirmiş, Lake (1993: 87) ise “NIMBY sendromunun kapsamı neredeyse sınırsız” diyerek, NIMBY sendromunun insanlar arasında neredeyse bir hastalık gibi yayıldığını ifade etmiştir.

NIMBY sendromuna bağlı birkaç örnek vermek gerekirse; Kanada’nın British Columbia şehrinde, Vancouver sakinleri, Las Vegas benzeri bir kumarhanenin arka bahçelerinde yapılmasını organize bir şekilde engellemişlerdir (Wexler, 1994). 1988 sonrası Çernobil atmosferinde, o zamanlar Sovyetler Birliği’nde, Krasnador vatandaşları bir araya gelerek, yeni teknoloji olduğu ileri sürülen pahalı ama tamamlanmamış nükleer enerji jeneratörünün zorla terk edilmesini sağlamışlardır (Benford vd, 1993).

Three Miles Adasında bulunan nükleer santralde meydana gelen kaza (1973) sonrasında, vatandaşlar organize olarak bu tip kalıcı yapıların planlamasında, demokratik bağlamda daha çok söz haklarının olmasını talep etmişlerdir (Goldsteen ve Schorr, 1991). Tarihin en uzun nükleer karşıtı protestolarından biri İsveç’teki Kynnefjäll köyünde gerçekleştirilmiştir. Eylemler, örgütlenen ve vardiyalar halinde çalışan yerel halk tarafından 24 saat hiç durmadan devam etmiş ve 1980 yılında İsveç Nükleer Yakıt ve Atık Yönetimi Şirketi’nin yüksek seviyeli radyoaktif atıkların depolanması için yapılan sahalarda test edilmesini engellemeye karar vermesiyle sonuçlanmıştır (Lidskog ve Elander, 1992).

Tablo 1. Çatışmayı tetikleyen faktörler

ÇATIŞMAYI TETİKLEYEN FAKTÖRLER			
Risk Algısı	Yaşam kalitesinin azalacağından korkmak	Devlet yönetimine olan güvensizlik	Gerçek ihtiyaçlar doğrultusunda yeni tesisin savunulması
	Sahip olunan mekânın değer kaybedeceği korkusu	Sosyal kimliğe tehdit algısı	Tesisin, getirdiği faydalar sonucunda kabulü
	Sağlıkla alakalı sıkıntı yaşanacağı korkusu	Manzara ve diğer doğal özelliklere olan etki	Aşırı tüketimle bağlantılı yaşam tarzına ait değerler
	Sosyal kimliğe tehdit algısı	Değerleri, inançları ve ideolojik özellikleri etkileyen sosyal temsiller- Sosyal hareket boyutu	
	Yöneticilerin teknoloji yönetimine duyulan şüphe	Karar vermede sosyal katılım eksikliğinin algılanması	
	Manzara ve doğal özelliklere olan olumsuz etkiler	İhtiyaç algısı eksikliği	
	Adaletsizlik algısı	Adaletsizlik algısı	
	Amaçlanan işin riskleri	Amaçlanan işin riskleri	
	Risklerin yokmuş gibi gösterilmeye çalışılması	Ekonomik çıkar ve teşviklerin nitelikleri	
	İhtiyaç algısının azlığı		
NIMBY		DİĞERLERİ	YIMBY

Kaynak: Tarditti, 2006: 4.

Wolsink (1994), Hollanda’da, Rotterdam limanından Almanya’ya yüksek hızlı tren vasıtasıyla demiryolu taşımacılığı bağlantısının ve ülke genelinde yapılması planlanan atık yakma tesisleri ve gübre işleme tesisleri gibi yerleşik yapıların halk tarafından tepkiyle karşılandığını bildirmiş, hükümetin bu durumu azaltmak ve işleri hızlandırmak için çeşitli mevzuatlar yayınlamasına karşın toplum tepkisi karşısında çaresiz kaldığını ortaya koymuştur. New York’ta 24 adet evsiz barınağının yapılması fikri yerel halk tarafından çok büyük bir tepki ile karşılanmış ve projeler iptal edilmiştir (Weisberg, 1993).

Daha güncel örnekler gelirse; Kanada’da özellikle enerji ihtiyacı göz önüne alınarak yapılması planlanan projelerin yerel halk tarafından engellendiği görülmektedir. British Columbia’da yapılması planlanan hidroelektrik santrali tekrardan değerlendirmeye alınmış, Oakville, Ontario’da yapılacak olan doğal gaz tesisi 2010 yılında iptal edilmiş, Peace River, Alberta’da yapılması düşünülen nükleer tesis 2011 yılında iptal edilmiş, yine Ontario’da yapılması planlanan ve rüzgar türbinleri gibi görüntü kirliliği dışında herhangi bir yan etkisi bulunmayan bir yatırım dahi 2006 yılında halk tepkisi sonucu daha proje aşamasında iptal edilmiştir (http://energyeducation.ca/encyclopedia/Not_in_my_back_yard_syndrome#cite_not_e-3).

Yakın çalışmalardan bir tanesi NIMBY’nin kapsamının Lake’in (1993) ifade ettiği şekliyle neredeyse sınırsız olduğunu doğrular niteliktedir. Hsieh ve Moretti (2019), yaptıkları çalışmada vergi dağılımı düzensizliğinin Amerika Birleşik Devletlerinin 1964 ve 2009 yılları arasındaki büyümesini olması gerekenden %13.5 oranında azalttığını bunun sebebinin ise vergi oranının daha az olduğu şehirlerden büyük olan şehirlere çalışmaya gelmek isteyen insanların yerel halk tarafından “istenmemesiyle” ve “şehir yerleşmelerine direnç gösterilmesiyle” ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır.

Ülkemize gelindiğinde, çevreci hareketlerin belirli bir geçmişinin olduğu ve bu konudaki kurum ve kuruluşların yapmış oldukları faaliyetlerin varlığı bilinen bir durumdur. Ancak NIMBY sendromuna ve buna bağlı olarak karşı çıkış hareketlerini ele alan çalışmalar konusunda da bir azlığın olduğu açıktır. NIMBY’nin sadece çevre merkezli bir hareket olduğunu iddia etmek, elde edilen bulgular ve sebepler açısından kesinlikle yanlıştır. Ancak ülkemiz içerisinde halkın tepkilerine bakıldığında ağırlıklı olarak çevreci nitelik taşıdığını söylemek yanlış olmaz. Yerel halk genel olarak bölgeleri içerisinde yapılacak ve ağırlıklı olarak enerji üretimi ile alakalı olan tesislere (çeşitli bölgelerdeki hidroelektrik santralleri, Akkuyu nükleer santrali vb.) karşı çıkmakta ve gerek protestolarla gerekse kanuni yollarla yapılaşmanın durdurulması hususunda çalışmalar yapmaktadırlar. Ayrıca Maden Mühendisleri, Mimar ve Mühendisler, Makine Mühendisleri Odası gibi odalar, barolar ve derneklerde bu tip çalışmalar ve kamuoyunu bilgilendirici faaliyetler içerisine girmektedirler. Ölmez ve Önen (2019:311), kişilerin kendi fikirlerine değer verilmesini istemekte ve yapılacak çalışmalarda kendi düşüncelerine de başvurulması gerektiğini belirtmektedir.

Örnek olarak, Rize Fındıklı’da yapılması planlanan HES projesi, ilçe halkının 11 yıl süren mücadelesi sonucunda Ocak 2018’de Rize İdare Mahkemesinin kararıyla iptal edilmiştir. Mahkeme, HES projesinin kapsadığı bölge içerisinde kalan Arıl Vadisi’nin doğal sit alanı özelliği taşıdığını belirterek projeyi durdurmuştur. Benzer bir örnek yine başka bir HES projesi için verilebilir. Erzurum’un Uzundere İlçesi’ndeki Tortum Çayı’na yapılması planlanan HES projesi tepkilere neden olmuştur. İlçe, İtalya’da 12 Mart 2016’da gerçekleştirilen Uluslararası Cittaslow İcra Kurulu toplantısında Türkiye’nin 11’inci sakin kenti olarak seçilmiştir ve turistik bir katma değere de sahiptir. Yerel

halk ve belediye başkanı Halis Özsoy'un çabaları ses getirmiş ve bizzat dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasseki'nin şahsi emriyle projenin ilerleyişine ait faaliyetlerin tamamı durdurulmuştur (<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/hes-projesi-iptal-oldu-40700466>).

Yine başka bir örnek olarak Mersin Nükleer Karşıtı Platform (NKP) üyeleri, Mersin'e yapılması planlanan Akkuyu Nükleer Santrali'ni protesto etmiştir. (<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/mersindeki-akkuyu-nukleer-santraline-protesto-395946>). Başka bir örnek olarak da Çanakkale'de, Kaz dağlarında bulunan Atikhisar Barajı su toplama havzasında sürdürülen metalik madencilik faaliyetlerine karşı 5 Ağustos 2019 tarihinde yapılan protesto yürüyüşüne binlerce kişinin katılımı sağlanmış (<https://tr.euronews.com/2019/08/05/kaz-daglari-binlerce-kisi-maden-arama-ve-doga-katliami-protesto-canakkale-edremit>), Burdur'un Yeşilova ilçesinde ise, ilçe merkezine 4 km uzaklıkta bulunan Salda Gölü ve Muğla ili, Fethiye ilçesi Ölüdeniz belde sınırları içerisinde bulunan Kelebekler vadisinin imara açılması haberleri toplum tarafından tepkiyle karşılanmıştır (<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kelebekler-vadisi-icin-tehlike-canlari-caliyor-artik-korunamaz-1526453>).

4. NIMBY SENDROMUNU AZALTMAYA DAİR ÖNERİLER

Literatür içerisinde NIMBY davranışı ile nasıl baş edileceğine dair çeşitli öneriler bulunmaktadır. En başta dikkat çekilen ve kavramın hem davranışsal hem de siyasal dinamikleri açısından inceleyen çalışmaların temel önerisi; yapılacak yatırımlara halk katılımının sağlanmasıdır. Özellikle karar alma ve uygulama süreçlerinin şeffaf şekilde halkla paylaşılmasının ve uygulayıcı kurumla aralarında etkin bir iletişimin sağlanarak, yatırımla alakalı halk katılımının sağlanmasının, sosyal kabulü kolaylaştırdığı ve duyulan endişeleri azaltmada rol oynadığı ortaya konulmuştur (Schively, 2007: 255-256). Aksi takdirde yani halkın yatırımla alakalı süreçlerde dışarıda bırakıldığı, planlama, inşaat ve işletme proseslerine ait süreçlerin halka kapalı bir şekilde ilerlediği ve halkın endişelerine karşı bir muhatap bulamadığı durumda, NIMBY sendromunun hızla arttığı gözlemlenmiştir (Palabıyık vd., 2010: 58).

Tüm çalışmaların genel çerçevede bulunduğu ortak nokta uzlaşi üzerinedir. Ancak proje yüzünden zarara girecek halkın almış olduğu zararların tazmini de sunulan öneriler arasındadır. Elbette direkt ve bariz olarak para verilmesinden daha ziyade, vergi indirimleri, çeşitli finansal destekler ya da yapılan işin mahiyeti o bölgede gayrimenkullerin değerinin düşürecek niteliklere sahipse, bu azalmanın tazmin edilmesi ve evlerin sigortalanması gibi geniş bir yelpazedeki ekonomik desteklerin de sosyal kabul sorununu aşmada belirli bir çözüm sağlayacağı iddia edilmiştir. Ancak yapılan çalışmalarda, kişilerin benliklerinde, ortada olan bir sorunun düzeltilmesi yerine parayla satın alınmasının teklif edilmesi sonucunda “kendini ve değerlerini satmış” hissiyatının oluştuğu, bu hissiyatında NIMBY etkisini daha da arttırdığı gözlemlenmiştir (Schively, 2007: 260).

Politik olarak yapılacak düzenlemeler bağlamında ise halkın, hükümete ne kadar güvendiği ayrı bir sorun olarak karşıya çıkmaktadır. Ancak öneriler bakımından incelendiğinde; yapılacak olan yatırıma karşı duran organize grupların isteklerinin göz ardı edilmemesi önerilmektedir. Düzenleyici işlemlerin yapılması aşamasında halkın aktif katılımının önemi vurgulanmakta, bu amaçla çevresel etki değerlendirme raporlarının; ilgili yatırıma neden ihtiyaç olduğuna dair detaylı gerekçe belgelerinin; ilgili hizmete yönelik arz-talep tahminlerinin her aktörün kullanımına açık olması gerektiği belirtilmektedir. Son olarak ise birleştirici, herkesin yanında olan ve nihai kararı adil şekilde verebilecek bir kamu otoritesinin mutlak varlığının gerekli olduğu bildirilmektedir (Richman ve Boerner, 2004). Kamu otoritelerinin bu süreçlerdeki iletişim faaliyetlerini arabulucu bir tavırla sürdürmesi önem arz etmektedir (Ozan ve Yolcu, 2021: 987; Yolcu ve Ozan, 2021: 677).

5. NIMBY; SENDROM MU, ÇEVRE HAREKETİ Mİ?

Buraya kadar bahsi geçen kısımlar içerisinde literatürde de geçtiği üzere “sendrom” kelimesi ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Ancak durumun hareket boyutu da olduğundan biraz daha irdelenmesi gerekmektedir.

Inglehart, 1977 yılında ortaya attığı post materyalizm tezini iki hipotez üzerine oturtmuştur. Kıtık ve sosyalleşme. Buna göre temel ekonomik ihtiyaçları karşılanan kişilerin ilgileri bir üst seviyeye geçerek yaşam kalitesi, çevre gibi materyal olmayan değerlere yönelmiştir. Bu grubu oluşturan bireyler ise orta sınıf olarak adlandırılan kesimdir (Carter, 2007: 94-96). Her ne kadar tez, sadece refah toplumlarının bir kesimi olan yüksek eğitim almış, genellikle beyaz yakalı, eğitim ya da kamu görevlerinde yer alan orta sınıfa ait değerler ve kaygıları ele alarak kapsama sınırlama getirirse de, günümüzde NIMBY davranışını gösteren bireylerin belirli kısmının bu kesime ait olduğu söylenebilir.

Ancak NIMBY sadece orta sınıfa ait değildir. Bu durum ABD'de Warren County olayıyla ortaya çıkan çevresel adalet hareketiyle açıklanabilir. Hareketin başlangıcı 1982'de Kuzey Carolina Eyaleti'nde bulunan ve ağırlıklı olarak yoksul siyahilerin yaşadığı Warren County bölgesine toksik atıkların gizlice dökülmesi ve yerel halkın bu çevre sorununa karşı ayaklanmasına dayanır. Buradaki esas nokta, hareketin bir çevre hareketinden daha öteye geçerek yeni bir farkındalık düzeyinin oluşmasına ve çevresel ırkçılık kavramının da ortaya çıkmasına sebebiyet vermesidir.

Çevresel sorunların etnik kökenle alakalı olarak, toplum içerisinde eşit olarak paylaşılmaması durumu, çevresel adalet kavramının bir anda geniş kitlelerce tanınmasına sebebiyet vermiş, sadece ABD ile sınırlı kalmayarak çevresel eşitsizliğin küreselleşmesiyle evrensel bir boyut kazanmıştır (Yaylacı, 2012; Martinez- Alier, 2003). Kısacası çevresel duyarlılık, endişeler ve NIMBY’i de içerisine alan karşıt hareketler sadece belirli bir zümreye ait değildir.

NIMBY kendi içinde sosyal ve çevresel hareket özelliklerini barındırmaktadır. Rootes (2004 :610)’un sosyal hareket kavramından yola çıkarak çevresel hareketleri “Çevre sorunları hakkındaki ortak kaygılardan hareketle ortak eyleme katılan ve kurumsal bağı olmayan birey ve gruplardan, değişen ölçeklerde kurumsal kimlik kazanmış olan gruplara kadar geniş bir çeşitliliği kapsayan enformel etkileşimlerin gevşek ve kurumsallaşmamış ağı” olarak tanımladığı çevresel hareketler içinde NIMBY, literatürde “yerel çevresel hareketler” kısmına aitmiş gibi dursa da çoğu zaman çevrecilik nosyonunu taşımadığı görülmektedir. Salt NIMBY konsepti üzerinden gidildiğinde hareketin ana amacının birçok kez çevreyi korumak değil, sadece zararın kendilerinden uzak olup, faydasının yine onlara kalmasını isteyen bir karşıt hareket formunda olduğu ve çevrecilikten uzak olduğu bildirilmiştir. NIMBY davranışının bir kamuoyu olgusundan çok, siyasal eylem göstergesi olduğu da belirtilmektedir (Michaud vd. 2008: 20).

Bazı durumlarda çevreci bir kimlik taşımasa da NIMBY hareketinin çok daha geniş kapsamda problemleri dile getirdiği ve yereldeki basit karşı çıkış hareketlerinin esasen çevresel hareketlerin de başlangıcı olduğu diğer savunulan düşünceler arasındadır (Palabıyık vd, 2010).

6. SONUÇ

Bu çalışmada son yıllarda ağırlıklı olarak kullanılan NIMBY (Not In My Backyard- Arka Bahçemde Olmasın) sendromu ve hareketleri incelenmiştir. Bulgular şu şekildedir;

- ✓ NIMBY literatürde bir davranış biçimi hatta ağırlıklı olarak bir sendrom olarak nitelenmekte ve en yalın haliyle bir bölgede yapılacak olan yatırıma, çevresel ya da sosyal bir zararı olacağı endişesiyle yerel halkın tepki göstermesi ve yapının iptali için bir hareket içerisine girişmesi olarak tanımlanmaktadır.
- ✓ NIMBY kavramı kendi içerisinde bir paradoksu barındırmaktadır. Yerel halk yapılacak yatırımın faydalı olduğunu düşünse dahi kendi muhitlerinde istememekte, ancak faydalarından da yararlanmak istemektedir. Mesafenin temel alındığı bu kavramsal anomali, NIMBY’nin bazen daha iyimser, bazen de çok daha radikal felsefelere sahip varyasyonlarının çıkmasına sebep olmuştur.
- ✓ NIMBY hareketi içerisinde her zaman çevresel bir argüman bulunmayabilir. NIMBY, kapsamı çok geniş bir kavram olduğundan sosyal kabul sorunu olan projelerde NIMBY sendromuna tutulmuş yerel halk tarafından reddedilerek protesto edilebilir. Hareket bağlamında hem sosyal, hem de çevresel motifler taşımaktadır. Ancak esas güdülenme, her koşulda yatırımın getireceği düşünüldüğü negatif etkilerden kaynaklı endişe ve korkudur.
- ✓ NIMBY, toplum ihtiyacını karşılamaya yönelik birçok projenin iptal edilmesiyle sonuçlanan ve çoğu zaman karşı çıkan yerel halkı aşağılamak manasında da kullanılan bir kavramdır. Ancak yarattığı etkiler, karar verici ve uygulayıcıların planlarını yaptıkları projeler açısından gayet dikkat edilmesi gereken olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.
- ✓ Literatür içerisinde öne sürülen öneriler; ağırlıklı olarak sosyal uzlaşa temelinde, yerel halkın proje ile alakalı her konuda, şeffaf ve demokratik şekilde katılımının sağlanarak, kurumsal bir üst otoritenin adil olarak karar verici pozisyonunda olduğu bir ortamın NIMBY sendromunu ve buna bağlı gelişecek hareketleri azaltacağı, aksi takdirde karanlıkta bırakılan insanlardaki endişe ve korkuların artarak NIMBY sendromunu çok daha kötü boyutlara taşıyacağı şeklindedir.

KAYNAKÇA

1. Benford, R. D., Moore, H. A. & Williams Jr, J. A. (1993). “In Whose Backyard?: Concern About Siting a Nuclear Waste Facility”, *Sociological Inquiry*, 63(1): 30-48.
2. Buffoli, M., Odone, A., Leask, J. & Signorelli, C. (2016). “Not In My Back Yard (NIMBY), An Endemic Syndrome Influencing Environmental Policies”, *Epidemiology, Biostatistics, and Public Health*, 4(4).
3. Carter, N. (2007). *The Politics of the Environment*, Cambridge University Press. İngiltere.
4. Cavlı, M. (2009). “Şirket Çevreciliği Ekseninde Türkiye’deki Şirketlerin Çevresel Sorumlulukları”, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
5. Cotton, M. (2017). *Nuclear Waste Politics: An Incrementalist Perspective*. Taylor & Francis, İngiltere.

6. Cumhuriyet. (2019). Kelebekler Vadisi için tehlike çanları çalıyor... 'Artık korunamaz', Erişim adresi: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kelebekler-vadisi-icin-tehlike-canlari-caliyor-artik-korunamaz-1526453>, Erişim tarihi: 11.04.2022.
7. Cumhuriyet.(2013). Mersin'deki Akkuyu Nükleer Santrali'ne Protesto, Erişim adresi: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/mersindeki-akkuyu-nukleer-santraline-protesto-395946>, Erişim tarihi:10.04.2022
8. Dear, M. (1992). “Understanding and Overcoming the NIMBY Syndrome”, Journal of the American Planning Association, 58(3): 288-300.
9. Energy Education. (2022). Not in my back yard syndrome, Erişim adresi: http://energyeducation.ca/encyclopedia/Not_in_my_back_yard_syndrome#cite_note-3, Erişim tarihi: 16.03.2022.
10. Euronews. (2019). Kaz Dağları'nda on binlerce kişi maden arama çalışmalarını ve doğa katliamını protesto etti, Erişim adresi: <https://tr.euronews.com/2019/08/05/kaz-daglari-binlerce-kisi-maden-arama-ve-doga-katliami-protesto-canakkale-edremit>, Erişim tarihi: 17.02.2022.
11. Goldsteen, R. L. & Schorr, J. K. (1991). Demanding Democracy After Three Mile Island, University of Florida Press, Gainesville.
12. Hsieh, C. T. & Moretti, E. (2019). “Housing Constraints and Spatial Misallocation”, American Economic Journal: Macroeconomics, 11(2): 1-39.
13. Hürriyet. (2018). HES projesi iptal oldu, Erişim adresi: <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/hes-projesi-iptal-oldu-40700466>, Erişim tarihi: 15.03.2022.
14. Karabıçak, M. & Armağan, R. (2004). “Çevre Sorunlarının Ortaya Çıkış Süreci, Çevre Yönetiminin Temelleri ve Ekonomik Etkileri”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(2): 203-228.
15. Lake, R. E. (1993). “Rethinking NIMBY ”, Journal of the American Planning Association, 59: 87-93.
16. Lidskog, R. & Elander, I. (1992). “Reinterpreting Locational Conflicts: Nimby And Nuclear Waste Management in Sweden”, Policy & Politics, 20(4): 249-264.
17. Martinez-Alier, J. (2003), The Environmentalism of The Poor: A Study of Ecological Conflicts and Valuation, Edward Elgar Publishing, ABD.
18. Michaud, K., Carlisle, J. E. & Smith, E. R. (2008). “Nimbyism Vs. Environmentalism in Attitudes Toward Energy Development”, Environmental Politics, 17(1): 20-39.
19. Ölmez, M. & Önen, S. M. (2019). “Stratejik Yönetim, Toplam Kalite Yönetimi ve Motivasyon İlişkisi: Meslek Yüksek Okulu Öğrencileri Üzerinde Ampirik Bir Araştırma”, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1): 294-313.
20. Özkan, Ö. (2022). Çevresel Güvenlikte Sınıraşan Bir Tehdit Algısı: Nükleer Zarar, Akademisyen Kitapevi, Ankara.
21. Palabiyik, H., Yavas, H. & Aydın, M. (2010). “Nükleer Enerji ve Sosyal Kabul Sorunu: Nimby Sendromu Üzerine Kritik Bir Literatür İncelemesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(1): 45-66.
22. Pol, E., Di Masso, A., Castrechini, A., Bonet, M. & Vidal, T. (2006). “Psychological Parameters to Understand and Manage the NIMBY Effect”, European Review of Applied Psychology, 56(1): 43-51.
23. Popper, F. J. (1985). “The Environmentalist and the LULU”, Environment: Science and Policy for Sustainable Development, 27(2): 7-40.
24. Richman, B. & Boerner, C. (2004). “A Transaction Coast Economizing Approach to Regulation: Understanding Government Responses to NIMBY Problem”, American Law & Economics Association Annual Meetings, 10.
25. Rootes, C. (2004). “Environmental Movements”, The Blackwell Companion to Social Movements, 608-640.
26. Schively, C. (2007). “Understanding the NIMBY and LULU Phenomena: Reassessing Our Knowledge Base and Informing Future Research”, Journal of Planning Literature, 21(3): 255-266.

27. Steelman, T. A. & Carmin, J. (1998). "Common Property, Collective Interests, and Community Opposition to Locally Unwanted Land Uses", *Society & Natural Resources*, 11(5): 485-504.
28. Tarditti, A. D. M. (2006). "Towards a New Topology of Social-Environmental Conflicts: Rethinking Nimby in The Context of Environmental Mobilisations in Catalonia", *ECPR Nicosia Joint Sessions*, 1-19.
29. Weisberg, B. (1993). "One City's Approach to Nimby How New York City Developed a Fair Share Siting Process", *Journal of the American Planning Association*, 59(1): 93-97.
30. Welsh, I. (1993). The NIMBY Syndrome: Its Significance in The History of the Nuclear Debate in Britain. *The British Journal for the History of Science*, 26(1): 15-32.
31. Wexler, M. N. (1994). "The Moral Grounds for NIMBY: The Case of Casinos in Vancouver, Canada", *Centrepont: Ethics Review*, 5: 111-123.
32. Wexler, M. N. (1996). "A Sociological Framing of The NIMBY (Not-In-My-Backyard) Syndrome. *International Review of Modern Sociology*, 26 (1): 91-110.
33. Wolsink, M. (1994). "Entanglement of Interests and Motives: Assumptions Behind The Nimby-Theory On Facility Siting", *Urban Studies*, 31(6): 851-866.
34. Yaylacı, F. G. (2012). "Sosyal hareketler ve Kuramsal Yaklaşımlar". (ed. Bilhan Kartal, Belkıs Kümbetoğlu), *Yeni Toplumsal Hareketler*, ss. 266-284, T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
35. Yılmaz, R. & Koyuncu, D. T. (2020). "Bir Dönüşümün Başlangıç Hikâyesi: Kara Elmas ve Endüstri Devrimi". *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2): 1021-1042.
36. Yolcu, F. S. & Ozan, M. S. (2022). "Kurumsal İletişim: Stratejiler ve İşlevler", *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 8(45): 675-679.